

Posudek diplomové práce

TEREZY PLOCKOVÉ

ANGELO BEOLCO, ŘEČENÝ RUZ(Z)ANTE,

Ústav románských studií FFUK

Tereza Plocková si zvolila skutečně originální téma: dílo vynikajícího renesančního komediografa, který představuje první reakci na humanistické divadlo a který byl znovuobjeven teprve v druhé polovině 20. století (první úplné novodobé vydání jeho komedií je z roku 1967). Pozice tohoto autora je v pravém slova smyslu křížovatková: stojí mezi eruditou a „lidovým“ divadlem, mezi pastorálou a commedii dell'arte, mezi italštinou a dialektem, mezi veršovaným dramatem a dramatem v próze.

Diplomantka si tato fakta zjevně uvědomovala a pokusila se vcelku úspěšně na bázi tří vybraných Ruzantových dramatických textů o zevrubnou charakteristiku Ruzantovy nevšední poetiky.

Vlastním analýzám předcházejí dvě kapitoly, z nichž jedna přináší dosud zjištěná fakta o Ruzantově životě a seznamuje čtenáře s dochovaným celkem jeho díla a druhá načrtává širší kontext italského cinquecenteského divadla.

Biografická faktografie je bezpečná a opřena o dobré literárněhistorické prameny. Zaregistroval jsem jediný omyl, který je zjevně pouhý lapsus calami: na s. 11 se říká, že „Cornaro byl Beolcovi nejen dobrým přítelem, správcem jeho pozemků, ale také mecenášem“, ve skutečnosti to ovšem, pokud jde o správu pozemků, bylo naopak, Belco byl administrátorem statků Cornarových.

Poněkud zásadnější připomínky mám ke kapitole nadepsané „Komedia erudita“. Autorka úvodem tento fenomén dobře charakterizuje – jako protipól lidové jevištní tradice a jako nápodobu antických vzorů (Plauta a Terentia), inovovaných zejména ze zdrojů

boccacciovské novelistiky. V průběhu výkladu však svou charakteristiku znejasňuje. Mezi autory erudity uvádí také Aretina a Bruna, komediografy, kteří plautovskou tradici výrazně modifikují, ne-li opouštějí. Na s. 22 se připisuje eruditě vulgárnost a obscénnost: to však u erudity rozhodně není pravidlem, obscénní „lazzi“ jsou naopak běžnou přísadou commedie dell'arte. Na téže straně lze číst, rozumím-li dobře, že commedia dell'arte se hrála na rozdíl od erudity „na vladařských dvorech“; pravý opak je však pravdou. Vzápětí ostatně sama diplomantka dodává, že „erudita byla širšímu publiku běžně nesrozumitelná a svým duchem vzdálená“. Snad za tato zavádějící a rozporná tvrzení může Karel Kratochvíl, na něhož se autorka na těchto místech odvolává. Na s. 23 se pak zavádí nová kategorie komedie venkovské, aniž je tento žánr definován. Rozhodně právě v těchto pasážích shledávám nejproblematictější místo celé práce.

Ve skutečnosti jsou věci jednodušší – tak jak to bylo ostatně zformulováno úvodem k této výkladové partii. Proti sobě stojí erudita – jejímž hlavním tvůrcem je autor, zpravidla humanisticky vzdělaný básník, a jejímž publikem jsou uměnímilovné dvory – a lidové divadlo, navazující na středověkou tradici – jehož hlavním tvůrcem je herec a jehož hlavním publikem jsou – v případě commedie dell'arte už zcela průkazně – především lidové vrstvy. Ruzante stojí právě v průsečíku obou tradic a v jejich propojení je třeba spatřovat největší Ruzantův přínos. Autorka správně zdůrazňuje Ruzantovu znalost venkovského života a venkovské mentality, ale patrně stejný důraz si zaslouží i fakt, že psal pro „akademické“ divadlo učeného diletanta Alvisa Cornara.

Jádro práce – analýzy tří her, jež si autorka zvolila – popravdě tyto skutečnosti nedokládá, neboť autorka pominula právě ty hry, které mají k eruditě nejbližší (La Piovana, La Vaccaria). Její volbě je však snadné porozumět: zaměřila se na tři dramatické texty, které patří skutečně k tomu nejlepšímu, co Ruzante vytvořil, a na nichž lze přesvědčivě zdokumentovat vývoj Ruzantovy divadelní poetiky k naprosté původnosti. Analýzy pokládám za pečlivě, věcně korektní a celkově zdařilé.

V případě první hry – La Pastoral – lze litovat jen toho, že kapitola o jejích formálních znacích je velmi stručná. Hodilo by se především říci něco bližšího o pastorále, žánru, který je tu rozkládán zevnitř, a to zejména proto, že tento žánr má jinou tradici než erudita. V případě her Il Reduce a Bilora autorka nesporně podává korektní hodnocení, možná by však Ruzantova originalita vystoupila zřetelněji, kdyby byly jednotlivé inovace (novost zápletek, nejednoznačnost charakterů, sociální motivace dějů apod.) promítnuty na pozadí starší dramatické tradice.

Až na drobnosti (s. 11: majetné poměry; semtam chyba v interpunkci) má práce dobrou stylistickou úroveň a zvláště oceňuji kvalitu českých překladů.

Úhrnem:

Zadání bylo nepochybně úspěšně splněno. Na základě výhrad, jež jsem zformuloval výše, navrhuji známku velmi dobře.

Praha, 21. 1. 2017

doc. PhDr. Jiří Pelán, Ph.D.,
vedoucí práce